

Jaargang 22 Nummer 4
20 november 2014

1. Voorwoord
2. Gentse sprokkels
3. Gent in zijn blootje
4. Verslag van de uitstap van 17 november 2014
5. Te noteren in de agenda

1. Voorwoord van de Voorzitter

Het was weer een mooie uitstap. We waren met 23 tijdens de uitstap waar we kennis maakten met een stukje geschiedenis van Gent. Bij een rondvraag bleek inderdaad dat slechts een stuk of 5 broeders het Liberaal Archief kenden. Iets meer broeders waren reeds in de ICF (International Club of Flanders) geweest. Ook de St Rochus Gilde was voor velen onbekend terrein ondanks het vorige bezoek zo'n 14 jaar geleden.

We kijken uit naar jullie voorstellen voor de uitstappen van 2015 die we kunnen bespreken op de algemene vergadering: Allen present of volmacht geven !

2. Gentse sprokkels, een woordje uitleg over een stukje Vlaams /Gents patrimonium

Gents Patrimonium de Gentse Stroppendragers

Stroppendragers is de scheld- en roepnaam en eretitel van de Gentenaars sedert 500 jaar. Op haar beurt ligt deze aan de basis van het ontstaan van de Gilde van de Stroppendragers in 1973. Enige duiding vinden we op de website van de Gilde.

In de 16de eeuw is Gent niet langer het grote en machtige industriecentrum van weleer. Van de bruisende middeleeuwse lakenhandel blijft weinig over en de stad kent donkere tijden. Het economisch zwaartepunt van de stad verschuift naar het omliggende platteland. In de stad heerst een recessie en in 1534 wordt zelfs een armenkamer ingericht.

Wanneer de stad in 1537 een bijkomende keizerlijke oorlogsbelasting wordt opgelegd, is een zoveelste Gentse opstand een feit. De stad weigert te betalen en na tal van vruchteloze procedures komt het tot een gewapende opstand.

Getergd door deze Gentse halsstarrigheid besluit Karel V persoonlijk orde op zaken te stellen in zijn geboortestad. Op 14 februari 1540 maakt de keizer zijn intrede in een bange stad, gevolgd door talloze prominenten en een leger van meer dan 5000 soldaten. Gent houdt het hart vast...

De keizer en zijn gevolg nemen hun intrek in het Prinsenhof. Drie lange dagen blijft het stil. Op 17 februari 1540 worden de 25 voornaamste volksmenners gedood.

Met enig gevoel voor dramatiek, wordt de voltallige stadsmagistratuur bij de keizer ontboden op zijn 40ste verjaardag 24 februari 1540. De magistratuur krijgt er welgeteld tien dagen de tijd om haar verdediging voor te bereiden.

Op 6 maart 1540 verschijnt de magistratuur, opnieuw voor de keizer en biedt haar verontschuldigingen aan; doch verwijst opnieuw naar de aloude heilige privileges, alsook naar de slechte regering die zij hiervoor verantwoordelijk acht. De keizer is kwaad en het keizerlijk vonnis van 29 april 1540, de zogenaamde Karolijnse Concessie, herleidt Gent tot een ordinaire provinciestad. De stad wordt schuldig bevonden aan trouweloosheid, opruiing, mouterij, ongehoorzaamheid, verdragbreuk en majesteitsschennis. Ze verliest al haar vrijheden en privileges; de stadscharters moeten worden ingeleverd; alle goederen van de stad worden geconfisqueerd; de alarmklok 'Klokke Roeland' dient uit het belfort gehaald en de stad moet een enorme GAS-boete betalen. De grootse Sint-Baafsabdij moet plaats ruimen voor een Spaanse dwangburcht.

Op 3 mei 1540 vertrekt een stoet Gentenaars vanaf het stadhuis richting Prinsenhof. De schepenen, stadssecretarissen en alle stadsambtenaren, 30 notabele poorters en de ambachtsdekens lopen blootsvoets en gekleed in een zwarte tabbaard. Dan volgen 318 leden van de kleine ambachtsgilden en 50 wevers. De stoet wordt gesloten door 50 'creesers' (krijzers), gekleed in witte tabbaard en de strop om de hals, als teken dat zij de galg hebben verdiend. In het Prinsenhof dienden zij geknield en met luide stem genade af te smeken aan de vorst.

Sinds die dag tekent de roepnaam 'stropdrager' elke inwoner van Gent. Onze broeder Dominique is prominent lid van deze Gilde.

<http://www.gildevandestroppendragers.be>

3. Gent in zijn blootje

In deze reeks pogen wij een tipje van de sluier (voor zover die er is) op te lichten. Dat iedereen overtuigd is van de pracht van onze Gentse binnenstad is bekend. Toch stappen wij al te vaak achteloos voorbij de schatten die Gent herbergt (of verbergt). Wie weet al het naakt dat in Gent te bewonderen is terug te vinden? En bovendien, wie weet wat het voorstelt?

Er werden al 31 beelden belicht, de laatste in de rij was het “Oorlogsmonument op de hoek van de Sint Niklaasstraat en de Volderstraat”. Via de Sint Niklaasstraat gaan we in de richting van de Sint Niklaaskerk en gaan naar links tot op de Sint Michielsbrug.

Rijhuis met putti aan St Michielshelling

De St Michielshelling werd aangelegd na het bouwen van het postgebouw en de nieuwe St.-Michielsbrug onder burgemeester Emile Braun naar een ontwerp van Louis Cloquet (1905-1909), waarop een mooie centrale lantaarn prijkt met een bronzen St.-Michielsbeeld gemaakt door Remi Rooms.

De linkerkzijde van de helling, tussen de Korenmarkt en St.-Michielsplein, werd wegens zijn centrale ligging in het historische stadscentrum enkel bebouwd met reconstructies van huizen van begin 18de eeuw naar bewaarde bouwaanvragen van nog bestaande of reeds gesloopte huizen, op initiatief van architect Janssens.

Het gebouw met huisnummer 5 dat momenteel een gekende Ierse Pub is een rijhuis met brede halsgevel, twee bouwlagen en vijf traveeën onder een zadeldak, in 1912 gebouwd volgens de bouwaanvraag van een gesloopt huis op de Zandberg van 1712.

De hardstenen voorgevel met imitatiebanden heeft op de bovenverdieping Ionische pilasters onder een hoofdgestel met driehoekig fronton.

Een zekere Lodewijk XV-invloed vindt men in de ornamenten: de borstwering is versierd met medaillons en festoenen (Een **festoen** of **guirlande** is een versiering met fruit, bladeren en/of bloemen in de vorm van een slinger welke aan de uiteinden omhoog worden gehouden door linten of medaillons), vastgehouden door putti.

De gevel is bekroond door middel van een siervaas.

4. Verslag van de uitstap van 17 november 2014.

Samenkomst in de Blauwe Zaal van het Liberaal Archief te Gent, Kramersplein om 09.00u voor een staand ontbijt met ontbijtkoeken van de huisbakker en koffie, sinaasappelsap en water bezorgd door onze gastvrouwen en -heren.

Het Liberaal Archief is gehuisvest in de voormalige stadsschool aan het Kramersplein, in het hart van de Gentse universitaire buurt. De school was in het midden van de 19de eeuw ontworpen door stadsarchitect Adolphe Pauli (die ook het "Instituut der Wetenschappen" aan de Jozef Plateastraat ontwierp) en is het enige vrijstaande schoolgebouw in de stad. Het is een U-vormig pand rond een centrale binnenplaats.

In 1996 kon het Liberaal Archief het volledige gebouw aankopen en na grondige renovatiewerken beschikt het archief over de nodige accommodatie, aangepast aan de eisen van een moderne archiefinstelling. In het centrale gedeelte werd een nieuwe leeszaal ingericht met aansluitingsmogelijkheden voor draagbare PC's. Bezoekers kunnen hun onderzoekswerk verrichten in een ruime, rustige en lichte ruimte. Eén vleugel werd volledig ingericht als archiefoplagplaats. Bij de opstelling

van de rekken werd, door middel van een zelfdragend systeem, voorzien in een verdieping, waardoor in totaal ca. 4.000 meter archieven kunnen worden opgeslagen. De rest van het gebouw is ingericht als werkruimte voor de medewerkers.

Het Liberaal Archief heeft zich steeds tot doel gesteld een open huis te zijn. De nieuwbouw op de voormalige binnenplaats omvat op het gelijkvloers een grote tentoonstellingsruimte en op de verdieping een vergader- en conferentiezaal. De waarde van het archivaal erfgoed verhoogt immers enorm als het door zoveel mogelijk mensen kan worden gezien, en het niet ergens op een rek in een doos weggeborgen blijft. De kelder verdieping werd ingericht als opslagruimte. Dit nieuwe complex werd officieel ingehuldigd op 27 maart 2010.

Schatten op de zolder van het Liberaal Archief...

Werken aan het dak van het gebouw leidden tot de ontdekking van een ware "schat" op zolder. Op de wand van de rechtervleugel die paalt aan de Voetweg werd net onder het dak een kleine

muurschildering gevonden. Het werkje (60 bij 69 cm), dat de illusie van een wat schuin opgehangen schilderij met kader wekt, beeldt een vleugel van het kasteel van Ooidonk (in het Leiedorpje Bachte-Maria-Leerne) uit. Het is ondertekend door een zekere Ad. Van Swieten en is gedateerd 25 oktober 1896, doch is ongetwijfeld het werk van een student van de Gentse Academie die tussen 1986 en 1998 dit gebouw betrok.

Het Liberaal Archief is het centrale archief voor de liberale beweging in België/Vlaanderen. Het werd opgericht te Gent in 1982 en is erkend door de Vlaamse Gemeenschap als archief- en documentatiecentrum op basis van maatschappelijk-filosofische stromingen in uitvoering van het decreet van 9 juli 2002 op de privaatrechtelijke culturele archiefwerking.

Het Liberaal Archief heeft als wetenschappelijke instelling tot doel het verzamelen, bewaren en ontsluiten van alle bronnenmateriaal over de liberale beweging in België/Vlaanderen van het begin van de 19de eeuw tot heden. Dit bronnenmateriaal omvat zowel archivalia als boeken en brochures, kranten en periodieken, foto's, affiches, vlaggen en museale stukken.

Het Liberaal Archief is een dienstverlenende instelling, die voor iedereen vrij toegankelijk is.

Het Liberaal Archief publiceert wetenschappelijke verhandelingen, bibliografieën en inventarissen en verleent ook medewerking aan publicaties van derden. Het Liberaal Archief richt tentoonstellingen in en stelt materiaal ter beschikking van derden voor de organisatie van tentoonstellingen.

Wij werden na een Power Point Presentatie in 2 groepen rondgeleid door een enthousiaste mevrouw 'Geertrui' en kregen van de heer Bart D'hondt een uitgebreide uitleg over de geschiedenis van het gebouw. Beiden etaleerden hun kennis met

een ongelooflijke passie voor hun werk.

Na de uitleg werd er uitgebreid nagepraat bij een natje aangeboden door het Liberaal Archief. Het plaatselijke 'Archiefbier' (Abdij St Idesbald) viel zeker in de smaak. Dit was een gepaste "fond" voor het diner dat ons werd gepresenteerd in sfeervolle kelders van de "The Club of Flanders"

Afsluiter in de St Rochus Kruisbooggilde

De koffie en de "pousse" werden in de Gildekamers van de St Rochus kruisbooggilde genomen waar de Hofmeester van dienst historische uitleg gaf en onze voorzitter (tevens Hoofdman van de Gilde) de broeders die dit wensten initiatie gaf met de korte kolfboog. Menig broeder ervoeren dat dit niet zo simpel is als men dacht.

5. Te noteren in je agenda:

Algemene vergadering: 8/12/2014 om 18.30 u in 't Vrij Dags Gevoel

ALLEN PRESENT OF VOLMACHT AAN EEN ANDERE BROEDER !

Jean-Pierre Rogiest
Secretaris
jean-pierre.rogiest@pandora.be
tel. : 09/251.51.21 en 0496/247 343